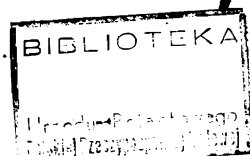

Opublikowano dnia 20 września 1954 r.

G09b 15/00

POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

OPIS PATENTOWY

Nr 36130

Kl. 51 e, 6/03

Stefan Wasiak

(Pruszków, Polska)

Instrument muzyczny do poglądowego nauczania czytania nut głosem

Udzielono patentu z mocą od dnia 28 marca 1952 r.

Instrument muzyczny według wynalazku jest pomocą naukową, przeznaczoną do użytku na lekcjach śpiewu w szkołach pedagogicznych i ogólnokształcących oraz do użytku szkół muzycznych na lekcjach kształcenia słuchu (solfeżu) i zasad muzyki.

Jako pomoc naukowa kształtuje pojęcia i uczy tak zwanego myślenia muzycznego przez rozwój muzycznej wyobraźni i przejrzystą ilustrację najbardziej istotnych stosunków, zachodzących między elementami (dźwiękami i nutami) systemu tonalnego.

Na rysunku przedstawiony jest instrument muzyczny według wynalazku, przy czym fig. 1 przedstawia rzut poziomy, fig. 2 — rzut pionowy przekroju wzdłuż linii A—A, fig. 3 — rzut pionowy przekroju wzdłuż linii B—B.

Instrument muzyczny według wynalazku jest to pudło rezonansowe, z drzewa twardego, najkorzystniej jaworu, klonu lub buczyny (płyta dolna i boki) oraz świerczyny (płyta górna), którego jeden z boków dłuższych stanowi zarazem strojnicę, w której tkwią stalowe kołki

2 lub ślimacznice gitarowe. Ze względu na rezonancję i wytrzymałość pudła, od wewnętrznej strony przyklejone są cztery beleczki świerkowe do płyty górnej i trzy do płyty dolnej (równoległe do boków krótszych), a wokół krawędzi górnych i dolnych — obszyte z cienkich listewek świerkowych. W górnej płycie 5 na przecięciu przekątnych znajduje się otwór rezonansowy 4. Na płycie górnej 5 w kierunku równoległym do boków krótszych, między kołkami i zaczepami umieszczonymi w boku przeciwnym, naciągnięte są struny, strojone kluczykiem. Struny te w liczbie 25, nastrojone w postępie chromatycznym, obejmują zasięg od *g* małego do *g* dwukreślnego, czyli pełne dwie oktawy. Struny oparte są na długich prożkach 6 o przekroju trójkąta równoramiennego z obciętym wierzchołkiem górnym. Po między prożkami i pod strunami znajduje się ramka. Wewnątrz ramki, w odpowiednim wyżłobieniu listewek dłuższych zatknięte są ruchome listewki w liczbie sześciu, tworzące wraz z krótszymi bokami ramki jakby osiem

szczebli 7 drabinki 10. Szczeble 7 odpowiadają stopniom skali muzycznej, to też na każdym z nich przymocowane są odpowiednie cyfry (I II III IV V VI VII VIII). Dzięki tarcu szczebelki nie opadają w pionowym położeniu drabinki 10, ale tarcie to nie jest tak wielkie, aby nie można było szczebelków dowolnie przesuwając wzdłuż ramki. Dlatego też szczebelki dają się ułożyć na przykład w ten sposób, aby odległość między podłużną osią szczebelka III i IV oraz VII i VIII odpowiadała odległości sąsiednich strun (pół tonu), zaś odległość między osiami pozostałych szczebelków — całego tonu. Otrzymamy w ten sposób obraz i schemat budowy skali majorowej. Podobnie da się ułożyć schemat skali minorowej, kościelnej itd. Szczebelki I, III, V i VIII mają barwę czerwoną, pozostałe szafirową. Zróznicowanie barwne ma na celu wyodrębnienie składników akordu tonicznego w majorze i w minorze, zresztą dzięki dwubarwności również obrazy innych akordów występują wyraźniej. Szczebelki unaczyniają też wyraźnie rozmiary różnych interwałów.

Pod strunami, po prawej stronie (licząc, że struny najcieńsze znajdują się u góry) prawego prożka umieszczone są oznaczenia solmizacyjne tak zwanych dźwięków naturalnych w postępie diatonicznym (odpowiednio do strun), po lewej zaś — oznaczenia literowe i odpowiadające im pojedyncze nuty na pięciolinii w kłuczu skrzypcowym.

Cała drabinka czyli cały schemat skali, da się dowolnie przesuwać pod strunami wzdłuż prożków, przez chwytanie palcami skrajnych, nieruchomych szczebelków. Drabinka tak jest dopasowana, że przesuwa się z pewnym tarcem, które daje się regulować. Jeżeli I szczebelek znajdzie się pod struną c, wówczas III padnie na strunę i oznaczenie e (mi), znajdujące się blisko oznaczenia f (fa). Jeżeli jednak szczebe-

lek I znajdzie się pod struną d (re), wtedy szczebelek, czy też stopień III wskazuje wyraźnie, że naturalne f (fa) nie odpowiada skali majorowej, tak jak nie odpowiada naturalne c (do), wynika stąd konieczność użycia krzyżyków. W podobny sposób zilustrować można zastosowanie bemola, lub większej liczby znaków chromatycznych do siedmiu włącznie.

W rogach na górnej płycie 5 instrumentu muzycznego według wynalazku przyklejone są cztery zaczepy 8, do których przymocowuje się na gumkach napinających dwa pasy tektury wzdłuż większych boków pudła. Na przypiętych spinaczami do tektury taśmach papieru można umieszczać, odpowiednio do strun i w zależności od stopnia zaawansowania i szczebla nauczania, potrzebne oznaczenia, symbole lub nuty opracowywanej tonacji, czy też obraz klawiatury fortepianowej.

Do nastrojenia instrumentu wystarcza znajomość melodii gamy majorowej. Po wystrojeniu strun, odpowiednich dla C-dur, łatwo nastroić cały instrument według skali chromatycznej, podkładając szczebel I pod strunę e (mi) i realizując E-dur, a następnie F-dur przez podłożenie szczebla I pod strunę f (fa). Wydobycie dźwięku wymaga tylko lekkiego szarpnięcia struny palcami.

Zastrzeżenie patentowe

Instrument muzyczny do pogładowego nauczania czytania nut głosem, znamieny tym, że składa się z pudła rezonansowego, na którym naciągnięte są struny, umocowane zaczepami (9) i kołkami (2) i nastrojone według postępu chromatycznego, z ruchomej drabinki (10), której szczeble (7) stanowią schemat skali majorowej lub minorowej i wyznaczają materiał dźwiękowy dowolnej tonacji a zarazem nuty.

Stefan Wasiak

